

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci

žalobkyně: **Mgr. D. M.**
zastoupená advokátem JUDr. Vlastimilem Burešem
sídlem Mosty u Jablunkova 13, 739 98 Mosty u Jablunkova

proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 13. 12. 2023, ve věci invalidního důchodu

takto:

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Žalovaná svým rozhodnutím ze dne 3. 8. 2023, č. j. X (dále „prvostupňové rozhodnutí“) zamítla žalobkyni její žádost o změnu výše invalidního důchodu pro invaliditu prvního stupně, neboť podle posudku Okresní správy sociálního zabezpečení Ostrava (dále „OSSZ“) ze dne 24. 7. 2023 žalobkyně byla nadále invalidní pro invaliditu prvního stupně. Dle

posudku OSSZ poklesla žalobkyni z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu její pracovní schopnost pouze o 40 %. Žalobkyně proti rozhodnutí žalované podala námitky. O těchto námitkách rozhodla žalovaná rozhodnutím ze dne 13. 12. 2023, č. j.X, (dále „napadené rozhodnutí“), a to tak, že námitky zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila. Proti napadenému rozhodnutí podala žalobkyně žalobu.

2. Žalobkyně v žalobě uvedla, že napadeným rozhodnutím byla zkrácena na svých právech. Nejprve zrekapitulovala stručně předchozí průběh řízení a poukázala na svou argumentaci v řízení o námitkách, kde uváděla, že u ní došlo oproti době, kdy jí byl přiznán invalidní důchod prvního stupně, k významnému zhoršení zdravotního stavu, proto lékařské zprávy z roku 2021 nemohou nadále poskytovat relevantní podklad pro posouzení zdravotního stavu ve vztahu k pracovní schopnosti žalobkyně. V posudkovém zhodnocení absentuje zohlednění zhoršení zdravotního stavu po akutním bloku Th páteře s hospitalizací v listopadu 2022. Do této doby žalobkyně problémy s Th páteří neměla. Od hospitalizace u ní dochází k opakovaným blokacím, což vyplývá z lékařských zpráv MUDr. R. z roku 2023. Počátek obtíží spatřuje žalobkyně při výkonu práce cytogenetika. V současnosti vykonává pozici úřední osoby s převažující kancelářskou činností a prací na počítači, při které dochází k neustálému sezení a přetěžování páteře, křečím rukou, brnění v rukou, které ztěžují a následně znemožňují psaní na počítači. Zhoršení jejího zdravotního stavu se projevuje nesnesitelnou bolestí a ústí do úplného kolapsu, což se stalo v listopadu 2022, po kterém následovala dlouhá pracovní neschopnost. Stav dlouhodobé pracovní neschopnosti způsobuje žalobkyni i psychické obtíže (strach o zaměstnání, nemožnost plného uplatnění, sociální fobie atd.). Žalobkyně však není pasivní, ale snaží se cvičit, rehabilitovat, či využívat lázeňskou péči. Přesto se její zdravotní stav nezlepšuje a dochází ke kolapsovým stavům. Od listopadu 2022 objektivně došlo k výraznému poklesu její pracovní schopnosti, žalobkyně nemůže plně využít dosažené vzdělání, zkušenosti a znalosti. Tento aspekt je pro ni natolik stresující, že je v péči psychiatra.
3. Připomněla dále, že od roku 2021 jí byl přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně, neboť u ní poklesla míra pracovní schopnosti o 40 %. Rozhodujícím faktorem byla lékařská zpráva ze dne 11. 6. 2021 (neurochirurgie MUDr. K.), ve které byl diagnostikován nález na krční páteři (stenosa a foraminostenosa v segmentech C3-4-5-6 s kompresí míchy C5-7). Po kolapsu v roce 2022 se podstatně zhoršil stav v oblasti hrudní páteře a její obvodní lékařka ji doporučila, aby si požádala o změnu výše invalidního důchodu, což žalobkyně učinila. OSSZ však dospěla, že k dalšímu poklesu pracovní schopnosti nedošlo. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byl polytopní vertebroalgický syndrom C páteře, algie HKK, iritace C8, hypestezie, dle MR stenosa C5-7 s kompresí míchy, foraminostenosa C3-6, dále stav po operaci L3/4 vpravo, bolesti, omezená hybnost páteře, svalová dysbalance horního kříže, oslabení DFL, naznačen hypertonus hor. trapézů, dále recidivující bolesti Th páteře, omezení pohybu, bolesti hlavně v oblasti zad a ve stehně.
4. Když proti tomuto závěru podala námitky, měla legitimní očekávání, že na základě jejích námitek může dojít k vyhovění žádosti a změně výše invalidního důchodu. Nepředpokládala, že by však došlo k zázračnému zvýšení hodnocení její pracovní schopnosti na 30 %, tedy o celých 10procentních bodech.
5. V napadeném posudku absentují rozhodující podklady o zdravotním stavu žalobkyně zahrnuté v předchozích posudcích OSSZ a nejsou v něm zohledněny rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu krční a hrudní páteře, uvedené v předchozích posudcích. Tvrzení posudkového lékaře o vyhodnocení všech posudkově významných

diagnóz je proto nepravdivé.

6. Napadenému rozhodnutí pak vytýká, že je v podstatě trestána za to, že podala námitky. Jinak si nedokáže vysvětlit tvrzení, že „Hodnocení je rámcově validní, v námitkovém řízení však užíváme s ohledem na funkční stav dolní hranici daného rozmezí.“ Žalobkyně si tak pokládá otázku, jaký je důvod, aby v různých stupních řízení byla použita jiná sazba v rámci daného rozmezí. V tomto postupu spatřuje porušení principu rovnosti před zákonem a vytýká mu, že nevzbuzuje důvěru v objektivitu rozhodování. Nesouhlasí ani s názorem vysloveným v napadeném rozhodnutí, že psychické potíže nejsou rozhodující. Žalovaný nepřipouští, že by psychické problémy měly nějaký vliv z hlediska obecné schopnosti výkonu práce.
7. Žalovaná ve svém vyjádření připomněla předchozí průběh řízení, kdy byla žalobkyni prvostupňovým rozhodnutím zamítnuta její žádost o změnu výše invalidního důchodu, a toto rozhodnutí bylo následně potvrzeno napadeným rozhodnutím.
8. K porušení legitimního očekávání žalovaná korigovala žalobkyni, že předmět stávajícího řízení tvořila žádost o zvýšení invalidního důchodu, resp. její zamítnutí (nikoliv odnětí důchodu). Legitimní očekávání obsahu načrtnutého žalobkyní nemůže být založeno pouze subjektivní úvahou, naopak v případě absence zákonných předpokladů lze opravdu stěží hovořit o jakémkoliv zkrácení práv. Žalovaná dále připomněla, že dříve shledaná invalidita nepředstavuje automaticky daný stav nezměnitelný v čase, přičemž se odkázala na to, že zákaz změny k horšímu (*reformationis in peius*) se neuplatní pro řízení o námitkách. Žalobkyni pak vytkla, že naznačovaná účelovost proběhlých kroků vykazuje přinejmenším ryze spekulativní charakter.
9. Žalovaná dále poukázala na to, že skutečnosti indikující invalidizaci vyššího stupně prokázány nebyly a pozornosti přitom očividně neušly ani recentní medicínské zprávy, včetně žalobou odkazovaných nálezů MUDr. R. Akcentovala přitom, že z hlediska posouzení zdravotního stavu jsou zdokumentované deficity, nikoli subjektivní pocity a tvrzení. S ohledem na žalobní námitky navrhla důkaz posudkem posudkové komise MPSV.
10. Soud zjistil, že žalobu lze věcně projednat. Přezkoumal tedy napadené rozhodnutí v souladu s § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.), v mezích žalobních bodů a vycházel ze skutkového a právního stavu v době rozhodování žalované (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
11. Z připojeného posudkového spisu soud zjistil, že žalobkyně po vystudování vysoké školy pracovala jako učitelka, cytogenetik, naposledy jako referentka GFR. Na základě posudku lékaře OSSZ z 30. 8. 2021 byla žalobkyně shledána invalidní v prvním stupni od 17. 5. 2021, kdy u ní poklesla míra pracovní schopnosti o 40 %. Tehdy rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bylo onemocnění uvedené v kapitole XIII., odd. E, položce 1c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále pouze „vyhláška“).
12. Dne 2. 5. 2023 žalobkyně požádala o změnu výše dříve přiznaného invalidního důchodu, k čemuž si žalovaná vyžádala posudek u posudkového lékaře OSSZ. V rámci posouzení posudkový lékař OSSZ dospěl k závěru, že u žalobkyně míra poklesu pracovní schopnosti v souhrnu dosahuje stále 40 %. Rozhodující příčinou jejího dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu bylo zdravotní postižení – polytopní vertebroalgie syndrom C páteře, algie HKK, iritace C8, hypestezie, dle MR stenóza C5-7 s kompresí

míchy, foraminostenóza C3-6, dále stav po operaci L3/4 vpravo – uvedené v kapitole XIII., odd. E, položce 1c přílohy k vyhlášce s procentní mírou poklesu pracovní schopnosti 40 %, která nebyla dále navýšena.

13. V řízení o námitkách si žalovaná vyžádala další posudek. V posudku ze dne 22. 11. 2023 posudkový lékař České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) dospěl k závěru, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně bylo zdravotní postižení – chron. polytopní VAS, stav po operaci LSp, s poruchou dynamiky celé páteře se somatizací, bolestmi a pohybovými potížemi ovlivněnými periodickou depresivní poruchou – uvedené v kapitole XIII., odd. E, položce 1c přílohy k vyhlášce. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu tedy bylo onemocnění shodné kvalifikace s posudkem lékaře OSSZ, nicméně posudkový lékař ČSSZ dospěl k závěru, že míra poklesu pracovní schopnosti žalobkyně činí pouhých 30 %, která nebyla dále navýšena. Žalobkyně tedy podle uvedeného závěru nebyla invalidní.
14. S ohledem na žalobní námitky nechal krajský soud v řízení zpracovat posudek posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí. V posudku ze dne 3. 5. 2024 se posudková komise v Ostravě ztotožnila se závěry posudkového lékaře ČSSZ, co se týká rozhodující příčiny zdravotního stavu žalobkyně a jejího zařazení podle citované vyhlášky. V případě žalobkyně podle názoru posudkové komise byl příčinou chron. polytopní VAS, stav po operaci LSp, s poruchou dynamiky celé páteře se somatizací, bolestmi ovlivněnými periodickou depresivní poruchou, tj. postižení zařazené v kapitole XIII., odd. E, položce 1c přílohy k vyhlášce. Neztotožnila se však se stanovenou celkovou mírou poklesu pracovní schopnosti, kterou stanovila na 40 %, s ohledem na tíži onemocnění, pro charakter vykonávané profese a souběžným onemocněním. Invalidita tedy podle posudkové komise nadále trvá a doba platnosti posudku je trvalá.
15. K uplatněným námitkám posudková komise akcentovala náplň profese žalobkyně. Vycházela z vyšetření neurologa posudkové komise a dospěla k závěru, že objektivní nález plně odpovídá středně těžkému funkčnímu postižení, závažnému postižení více úseků páteře, se závažnou poruchou statiky a dynamiky páteře, insufiencí svalového korzetu, s často recidivujícími projevy kořenového dráždění, s funkčně významným nálezem. Posudková komise však vyloučila, že by šlo o těžké funkční postižení úseku páteře s trvalými projevy kořenového dráždění, trvalým funkčně významným neurologickým nálezem, s těžkým poškozením nervů, závažné parézy, svalové atrofie, závažné poruchy funkce svěračů. Z nálezu z plicní ambulance poté posudková komise zdůraznila, že dýchání žalobkyně je čisté a spirometrie je bez patologického nálezu. Podle nálezu z endoskopie byla zatím k nezávažnosti doporučena kontrola za 3 roky. Konečně z psychiatrického nálezu posudková komise zdůraznila, že je deprese kompenzována medikací. V rámci pracovní rekomandace doporučila posudková komise, aby se žalobkyně vyvarovala zvedání těžkých břemen, nesetrvávala ve vynucené poloze, průvanu a chladu. Je schopna fyzicky a psychicky lehké práce (i kancelářské) s nutností dodržování režimu vertebropata. Má přitom zachovanou pracovní schopnost rekvalifikace a je schopna vykonávat výdělečnou činnost jen s podstatně menšími nároky na tělesné schopnosti.
16. Rozhodnutí správního orgánu o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Podle § 8 odst. 9 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon o OPSZ“), zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely námitkového řízení posuzuje žalovaná. Pro účely soudního přezkumu zdravotní stav pak posuzuje ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též

„MPSV“); za tím účelem MPSV zřizuje jako své orgány posudkové komise (§ 4 odst. 2 zákona o OPSZ). Soud ovšem nezkontroluje věcnou správnost posudků, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek rozhodujícím důkazem. A to za předpokladu, že z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochybností, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, které by správnost posudku zpochybnilly. Posudková komise se musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá. Posudkové závěry musí náležitě odůvodnit. Jelikož žalovaná rozhoduje o nároku na invalidní důchod, příp. o změně tohoto nároku či jeho odnětí ve dvouinstančním řízení, její rozhodnutí v námitkovém řízení musí být jasné, srozumitelné a úplné (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011-43).

17. Náležitosti posudku upravuje § 7 vyhlášky. Posudek o invaliditě musí obsahovat mimo formálních náležitostí rovněž 1) účel posouzení, 2) datum posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, 3) výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, 4) skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, 5) výsledek posouzení zdravotního stavu a míru poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, 6) procentní míru poklesu pracovní schopnosti, 7) stupeň invalidity, 8) den vzniku invalidity, resp. den změny stupně invalidity nebo den zániku invalidity, 9) odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti a 10) tzv. pracovní rekomandaci (to pouze, jde-li o invaliditu prvního či druhého stupně), tedy doporučení stran vhodného druhu práce, kterou je pojištěnec schopen při svém zdravotním postižení vykonávat (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 19/2012-18).
18. V posuzované věci si soud vyžádal shora specifikovaný posudek, který dospívá sice ke zcela identickým závěrům v otázce rozhodující příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, nicméně se neshoduje se závěry posudkového lékaře ČSSZ v otázce míry poklesu pracovní schopnosti žalobkyně. Z jeho obsahu vyplývá, že posudková komise jednala a rozhodovala v řádném složení, za přítomnosti specialisty s odborností neurologie. Podle ustanovení § 16b odstavec 1 zákona o OPSZ, *[p]osudkové komise ministerstva jsou nejméně tříčlenné. Předsedou posudkové komise může být jen lékař. Předseda posudkové komise a tajemník posudkové komise jsou vždy zaměstnanci zařazení k výkonu práce v ministerstvu; tajemník je členem posudkové komise. Dalšími členy posudkové komise jsou odborní lékaři jednotlivých klinických oborů.* Podle odstavce 3 téhož ustanovení, *posudkový lékař, který je předsedou posudkové komise ministerstva, řídí jednání této komise, určuje její konkrétní složení a rozhoduje o zařazení jednotlivých případů na pořad jednání komise.* Jak vyplývá z ustanovení § 16b odstavec 1 a 3 zákona o OPSZ, obsazení posudkové komise lékařem určité odbornosti pro jednotlivá onemocnění nepředepisuje žádný právní předpis a je odpovědností jejího předsedy, jaké lékaře do komise určí. Komise však musí být schopna splnit účel svého zřízení, vyplývající z § 4 odst. 2 citovaného zákona, tedy *posoudit zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění (...).* Jak dovodil Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 15. 4. 2014, č. j. 6 Ads 166/2014 – 30, *„byla-li posudková komise Ministerstva práce a sociálních věcí, která zpracovala podkladový posudek o stanovení míry poklesu pracovní schopnosti pro účely posouzení invalidity, složena v*

souladu s § 16b odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, může být námitka žalobce ohledně účasti lékaře nevhodně zvoleného klinického oboru ve výjimečném případě relevantní pro hodnocení úplnosti a přesvědčivosti posudku, nikoliv však pro úvahy o porušení § 16b odst. 3 citovaného zákona“. V posuzované věci komise byla složena v souladu s § 16b odst. 1 zákona o OPSZ a účel svého zřízení splnila. Odborným lékařem byla posouzena onemocnění žalobkyně, jejichž dopad na žalobkynin zdravotní stav je předmětem sporu.

19. Posudek má všechny shora uvedené nezbytné náležitosti.
20. Posudek splňuje podmínku úplnosti a přesvědčivosti. Posudková komise se vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi a své posudkové závěry náležitě a srozumitelně odůvodnila. Posudek nevzbuzuje žádné pochyby, čemuž nasvědčuje i skutečnost, že účastníci neměli vůči posudku připomínek či námitek. Posudková komise jednak vysvětlila, které postižení je rozhodující příčinou nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně. Zdůvodnila taktéž, z jakých důvodů nebylo možné posoudit rozhodující příčinu odlišně (výhodněji pro žalobkyni). Míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně stanovila na horní hranici procentního rozpětí (40 %) stanoveného v kapitole XIII., odd. E, položce 1c přílohy k vyhlášce, přičemž neshledala důvody pro navýšení procentní míry poklesu pracovní schopnosti ve smyslu § 3 odst. 1 vyhlášky. V míře poklesu pracovních schopností se tedy neztotožnila s posudkovým lékařem žalované, ale lékařem OSSZ.
21. Posudková komise se plně vypořádala se všemi žalobkyní předloženými podklady. Nutno zdůraznit, že přezkum napadeného rozhodnutí a posudků, ze kterých žalovaná vycházela, je limitován datem vydání napadeného rozhodnutí, tedy 13. 12. 2023. Zdravotní dokumentace vztahující se ke zdravotnímu stavu žalobkyně po tomto datu, může být relevantní jen za předpokladu, že svědčí o zdravotním stavu žalobkyně před 13. 12. 2023.
22. Podle § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění je pojištěnec *invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %*. Podle odst. 2 písm. a) téhož ustanovení, *jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně*. Podle odst. 2 písm. b) téhož ustanovení se o invaliditu druhého stupně jedná, pokud pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 50 %, nejvíce však o 69 %.
23. V otázce posouzení zdravotního stavu žalobkyně vycházel soud zejména z posudku posudkové komise, přičemž soud považuje za vhodné ještě jednou zopakovat, že předmětem řízení před žalovanou bylo rozhodování o žádosti žalobkyně o změnu výše invalidního důchodu. Jak vyplynulo z posudku posudkové komise, žalobkyně byla k datu vydání napadeného rozhodnutí nadále invalidní v prvním stupni, když její pracovní schopnost poklesla o 40 %. Logicky pak nesplňovala podmínku invalidity druhého stupně, k jehož dosažení směřovala svou žádost o změnu výše invalidního důchodu. Pakliže žalovaná dospěla v rámci prvostupňového rozhodnutí k zamítnutí takové žádosti, neboť u žalobkyně nedošlo k poklesu pracovních schopností o alespoň 50 %, a tento závěr následně potvrdila v napadeném rozhodnutí, byl její závěr správný. Napadené rozhodnutí tudíž není nezákonné, a to i přesto, že vycházelo z premisy, že žalobkyně již není invalidní. Závaznou částí rozhodnutí (a to i napadeného) je totiž pouze výrok, který byl správný, neboť potvrzoval prvostupňové rozhodnutí, bez dalších dopadů pro žalobkyni (např. odnětí důchodu).
24. S ohledem na výše uvedené soud žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

25. Pro úplnost soud uvádí, že předmětem tohoto řízení nebylo zkoumání aktuálního zdravotního stavu žalobkyně. Není tak vyloučeno, že se oproti datu vydání napadeného rozhodnutí stav žalobkyně zhoršil. Žalobkyně může opět požádat o změnu výše invalidního důchodu, kdy žalovaný bude rozhodovat podle aktuálního právního a zejména skutkového stavu, tj. podle aktuálního zdravotního stavu žalobkyně.
26. V řízení byla plně procesně úspěšná žalovaná, které však v souladu s § 60 odst. 2 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo; procesně neúspěšná žalobkyně právo na náhradu nákladů řízení nemá.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 6. listopadu 2024

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně